

Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Doktori Iskola
Nemzetközi- és Európajogi Program

Szabó Andrea
A bolognai folyamat és hatása a rendészeti felsőoktatásra az Európai Unióban

A doktori értekezés tézisei

Témavezető
Szalayné Sándor Erzsébet
habilitált egyetemi docens

Pécs, 2013

1. Az értekezés témája és a kutatási feladat rövid összefoglalása

A rendészeti felsőoktatás – éppúgy, mint a felsőoktatás egésze – újabb vízválasztóhoz érkezett a XX. század végén. A társadalom, a politika és a gazdaság területén zajló folyamatok, bekövetkezett változások mind abba az irányba mutattak, hogy szükség van a felsőoktatás egészének radikális átalakítására, modernizációjára. A társadalom újfajta elvárásokat fogalmazott meg a felsőoktatással szemben, amelyek a következő három kifejezéssel foglalhatóak össze: költséghatékonyság, esélyteremtés, minőség. A felsőoktatás radikális átalakítására nemcsak a változó társadalmi elvárások miatt volt szükség, hanem azért is, mert alapvetően a globalizációnak, illetve a technikai fejlődésnek köszönhetően átalakult a tudás természete, a tudásközvetítés technikája is. Az európai felsőoktatás versenyképességének fokozása érdekében született meg a Bolognai Nyilatkozat, amely mind hazai, mind uniós viszonylatban a legfontosabb, legjelentősebb változás a felsőoktatás területén, és amely nem csupán a rendészeti képzésben, de szinte a teljes európai felsőoktatásban gyökeres átalakításokat indított el.

Értekezésem témája a bolognai folyamat és hatása a rendészeti felsőoktatás alakulására az Európai Unióban (továbbiakban Unió vagy EU). Több szempontból is aktuális és izgalmas ez a téma, akár a nemzetközi, akár a hazai folyamatokat tekintjük. A bolognai folyamat a teljes európai felsőoktatásban, így a rendészeti képzésben is gyökeres átalakításokat indított el, éppen ezért ezzel a témával kiemelten foglalkozom dolgozatomban.

Nagyon fontosak ugyanakkor a hazánkban bekövetkezett események is, mivel nemcsak a bolognai folyamat eredményezett változásokat a rendészeti felsőoktatásban, hanem a nemrég végrehajtott intézményi átalakítások is, amely során a rendészeti felsőoktatásért elsősorban felelős Rendőrtiszti Főiskola (továbbiakban: RTF) beolvadt a Nemzeti Közszolgálati Egyetembe (továbbiakban: NKE vagy Egyetem) mint Rendészettudományi Kar (továbbiakban: RTK vagy Kar). Dolgozatomban természetesen ennek az intézményi átalakulásnak az előzményeivel, folyamatával, illetve hatásaival, eredményeivel is kiemelten foglalkozom.

Témaválasztásomnak ugyanakkor személyes okai is vannak. Az RTF, illetve ma már a Kar egyik oktatójaként nem csak kívülállóként figyeltem és elemeztem a rendészeti felsőoktatás terén bekövetkező változásokat, hanem meg is éltem azokat a mindennapokban.

Az értekezés elkészítése folyamán végig a rendészet tágon értelmezett fogalmával dolgoztam, elfogadva azt a nézetet, amely szerint a rendészet, a rendészettudomány és a

rendészeti kutatás nem csak a rendőrséggel áll összefüggésben, hanem a rendőrségnek és a rendőrséghez hasonló rendészeti szerveknek mint intézményeknek¹ és a rendészeti tevékenységnek mint folyamatnak a tudományos tanulmányozása². Ezen értelmezés mentén a rendészeti felsőoktatás alatt nem kizárólag a rendőrtisztek képzését értem. Bár dolgozatom nagyobb terjedelemben foglalkozik a rendőrtiszti képzéssel, hivatásrendi hovatartozásomnál fogva a pénzügyőrtiszt-képzés is markánsan megjelenik a disszertációban.

A dolgozatom célja a rendészeti képzés jelenlegi helyzetének, állapotának vizsgálata mind hazai, mind európai uniós viszonylatban, illetve annak a folyamatnak az átfogó elemzése, amelynek eredményeként a rendészeti képzés mai formája kialakult. Kutatásom során igyekszem minél szélesebb spektrumon szemlélni a változásokat, feltárni történeti, társadalmi és gazdasági, valamint nem utolsósorban jogi hátterüket. A bolognai folyamat kérdéskörével kapcsolatban kiemelten foglalkozom többek között a Bolognai Nyilatkozat uniós jogrendszeren belüli helyét, minőségét, valamint a Nyilatkozatban megfogalmazott célkitűzések megvalósulását a rendészeti felsőoktatáson belül. Kiemelt témakörként kezelem továbbá az Európai Unióban fellelhető rendészeti képzési együttműködési lehetőségek intézményeinek vizsgálatát, így az Európai Rendőrákadémia (European Police College továbbiakban: CEPOL) az Európai Határőrizeti Ügynökség (European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders of the Member States of the European Union továbbiakban: FRONTEX) és a Közép-európai Rendőrákadémia (Mitteleuropäische Polizeiakademie továbbiakban: KERA) jelenlegi tevékenységét.

2. A kutatás módszere

Az értekezés elkészítésekor komplex társadalomtudományi megközelítés alkalmazásával, interdiszciplináris módon vizsgáltam a választott témát. Ennek megfelelően a hipotézisek is interdiszciplináris jellegűek és azok igazolása is elképzelhetetlen a társadalomtudományok módszereinek és eredményeinek alkalmazása nélkül.

A tudományos vizsgálati módszerek közül az elemző, kritikai és konstruktív módszerek alkalmazására teszek kísérletet. Az értekezésben részben a történeti módszer alkalmazására is sor kerül, annak érdekében, hogy a hazai és európai felsőoktatás, ezen belül a rendészeti felsőoktatás átalakulásának hatásai érzékelhetővé váljanak. Ez a munka valamennyi fázisáról elmondható, ideértve különösen az anyaggyűjtést, a rendszerezést, az érdemi feldolgozást és a konklúziók levonását.

¹ Finszter Géza: A rendészet társadalomelmélete. Rendvédelmi Füzetek. 1-2. Budapest, 2003. 38. o.

² Hautzinger Zoltán: Rendészettudomány és rendőri kutatás. Belügyi Szemle. 59. évf. 1. szám. Budapest, 2011. 22-23. o.

A doktori értekezés így elsősorban a szakirodalmi források szintézisével és továbbgondolásával, a külföldi és hazai gyakorlat megismerésével és elemzésével, valamint nemzetközi dokumentumok és belső jogi szabályok kritikai értékelésével készült.

Feldolgozza a témában releváns régebbi és kortárs hazai szakirodalmat, emellett angol és német nyelvű forrásokra épül. A szakirodalom feldolgozása során az elsődleges források használata volt az elsődleges cél. A szakirodalom gyűjtése 2009 óta hazai és külföldi könyvtárakban, valamint a nem nyomtatott források esetében az online szakirodalmi adatbázisokban történt. A külföldi kutatómunka bázisai a 2009-2011 közötti CEPOL kurzusok/szemináriumok voltak, amelyek lehetővé tették az uniós tagállamok rendészeti képzési struktúráinak megismerését, valamint a 2012-es németországi tanulmányút, amely mélyebb betekintést engedett a német rendszer sokszínűségébe.

3. Az értekezés rövid bemutatása, a tudományos eredmények rövid összefoglalása

3.1. Az értekezés rövid bemutatása

Értekezésem első fejezetében a választott kutatási téma általános megalapozásával foglalkozom. *Azt kutatom, hogy milyen politikai, gazdasági és társadalmi hatások érték az Uniót, illetve az oktatás területét az elmúlt évtizedekben. Áttekintem az európai uniós oktatáspolitikai fejlődését, irányait. Az oktatáspolitikai bemutatásánál leginkább az alapító szerződésekre, illetve az Unió egyéb jogforrásaira helyezem a hangsúlyt. Elemzem továbbá a Bolognai Nyilatkozatot, foglalkozom továbbá a Nyilatkozat aláírását követő miniszteri találkozók eredményeivel is, így követve nyomon a bolognai folyamat megvalósulását, utóéletét. Végül, de nem utolsó sorban, vizsgálom a bolognai folyamat magyarországi megvalósítását is, külön kitérve a nemzeti sajátosságokra.*

A második fejezetben specifikusan a rendészeti képzésre koncentrálok. *Arra a kérdésre keresem a választ, hogy a tagállami rendészeti felsőoktatás intézményei mennyiben tudnak szerves részei lenni a felsőoktatásnak, a Bolognai Nyilatkozatban nevesített célkitűzések bevezetése milyen mélységig sikerült, ezek hogyan tudnak érvényesülni és a belőlük származtatható lehetőségekből hogyan tudnak előnyt kovácsolni. Meggyőződésem, hogy a nemzetközi elemek szélesítése, más szóval a nemzetköziesedés elkerülhetetlen a rendészeti felsőoktatás területén is. Értem ezalatt az oktatói, hallgatói és alkalmazotti mobilitás lehetőségeinek szélesítését és a nemzetközi kutatási projektek indítását, valamint az*

ezekbe történő bekapcsolódást. Azt vizsgáltam, hogy a képzés struktúrája, a felvételi rendszerek, a felvett hallgatói állomány vagy a képzést folytató felsőoktatási intézmények hovatartozása alapján milyen modellek felállítására van lehetőség. A hipotézis igazolására felvázolom a rendészeti oktatás fejlődését az Unióban, valamint foglalkozom a szabályozásával. A rendészeti képzés sokszínűségét az egyes tagországokban, az egyes képzési rendszerek, struktúrák közötti eltéréseket több példán keresztül igyekszem bemutatni, így kitérek a finn, a szlovák, lengyel illetve a német rendészeti képzés részletes ismertetésére is. A rendészeti felsőoktatás Európában is rendkívül színes képet mutat. A bolognai folyamat rendészeti képzésben való bevezetése során is számos különböző megoldást választottak az európai országok. Ennek egyik oka, hogy Európa és a világ különböző pontjain működő rendészeti szervek struktúrája, működése, jogi háttere nem egységes, például az európai rendszerben is minimum két alapmodell, a decentralizált angolszász, valamint a centralizált kontinentális modell is jelen van. Ebből következik, hogy az egyes országok képzési, továbbképzési rendszerei, módszerei is igen eltérő képet mutatnak.

Azt sem szabad elfelejtenünk, hogy a rendészeti képzés egy speciális terület. A rendőrségi, rendészeti munka terén rendkívül fontos a tagállami, sőt összeurópai együttműködés, hiszen mára a bűnözés is nemzetközivé vált, globalizálódott. Az együttműködést pedig minden esetben már az alapoktól, tehát a képzéstől érdemes elkezdeni. A rendészeti képzés során egyre több tagállam ismeri fel a háromciklusú képzési rendszer bevezetésének fontosságát, az egyes országok képzési rendszerének konvergenciája, ezen keresztül pedig a mobilitás erősítése érdekében. Elengedhetetlen a későbbi, valóban hatékony együttműködéshez, hogy a rendészeti képzésben részt vevő hallgatók számára biztosított legyen a lehetőség, hogy megismerjék leendő kollégáikat, az eltérő munkamódszereket és minél több olyan tapasztalatot szerezzenek, amellyel később hatékonyan tudnak küzdeni a nemzetközi bűnözés különböző formái ellen. Ugyanilyen fontos továbbá, hogy a rendészeti képzésben részt vevő oktatók is átadhassák külföldön tapasztalataikat, illetve új ismeretekre tehessenek szert. A bolognai folyamat valójában az európai felsőoktatási rendszer megmentését, illetve Európa versenyképességének megerősítését szolgálja, míg a rendészeti képzés minőségének javítására tett mindenfajta erőfeszítés a bűnözés hatékonyabb visszaszorítására, felszámolására, illetve közvetve, emberéletek megmentésére, anyagi javak megőrzésére irányul.

Természetesen foglalkozom ebben a fejezetben azzal is, hogy a bolognai folyamat elindítása hogyan befolyásolta az európai uniós országokban folyó rendészeti képzést. Számos eltérő megoldás született a bolognai folyamat elindítására, akár azt vizsgáljuk, hogy milyen

időpontban indultak el az első, a reformfolyamatnak már megfelelő, akkreditált képzési programok (Máltán például már 1997-ben, míg Portugáliában csak 2010-ben), akár a rendészeti oktatást folytató intézmények státuszát vizsgáljuk, vagy éppen a tanterveket, és a tananyagot. Kiemelten foglalkozom továbbá nem csak a bolognai célkitűzések megvalósulásával a rendészeti felsőoktatáson belül, de részletesen kitérek a rendészeti felsőoktatás és az akkreditációs folyamat kapcsolatára, valamint elemzem az ezzel kapcsolatos nehézségeket is, mint például a minősített oktatók hiánya, vagy a tehetősebb országok, intézmények esetében a professzorok alkalmazása.

Külön fejezetet szentelek az európai rendőri képzési együttműködés intézményi formáinak, így a CEPOL, a FRONTEX és a KERA bemutatására. Egyrészt ismertetem létrehozásuk történetét, feladataikat, tevékenységüket és természetesen foglalkozom az intézmények jövőbeni lehetőségeivel is, főleg a bolognai folyamat tükrében. *Álláspontom szerint a bemutatott intézmények nem gyengítik egymás tevékenységét, hiszen a FRONTEX esetében a képzés iránya a KERA esetében pedig a képzés nyelve adja a specifikumot. A CEPOL-nak emellett komoly szerepe lehet egy nemzetközi rendészeti mester képzés kialakítása területén az európai rendészeti felsőoktatást folytató intézmények bevonásával.* A kísérleti program az idei évben elindult, de a hallgatói létszám (évente 27 fő) a hazai viszonyokat ismerve – a vezetői állományban bekövetkező gyakori személycserék – minimálisnak tűnik.

A negyedik fejezetben foglalkozom a hazai rendészeti felsőoktatás helyzetével, vizsgálva a második fejezetnél feltett kérdéseket a hazai viszonyok közt. Áttekintem a hazai rendészeti képzés, valamint a Rendőrtiszti Főiskola történetét. Kiemelten foglalkozom a bolognai folyamat célkitűzéseinek teljesülésével a hazai rendészeti képzésben, valamint természetesen a nemzeti sajátosságokkal is. Ugyanakkor szintén kiemelten foglalkozom a hazai intézményi strukturális változásokkal is. Magyarország a volt szocialista országok egy részéhez hasonlóan szokatlanul nehéz feladatra vállalkozott, hiszen a bolognai folyamattal - amelynek végrehajtása már önmagában sem egy egyszerű feladat – párhuzamosan kezdett bele egyéb szakmai és infrastrukturális reformokba a felsőoktatás területén. A magyar rendszer egyedülálló Európában, abban a tekintetben, hogy egyetlen más országban sem folyik rendészeti, katonai és közigazgatási képzés egyetlen intézményben, három különböző karon.

Az ötödik fejezetben a pénzügyőrtisztek képzését mutatom be, amely amellet, hogy napjainkban a hazai rendészeti képzés szerves részét képezi, mégis egy sajátos területe annak. A nemzetközi kitekintés során az is kiderül, hogy a magyarországi képzés egyedülállónak

mondható szinte egész Európában. A bemutatott külföldi példák arra utalnak, hogy a vámosok/pénzügyőrök oktatása belső szakmai képzés keretében vagy civil felsőoktatási intézményekben történik. *A hazai képzési forma egyediségének elismerése mellett állítom, hogy a pénzügyőr tisztképzés a hazai rendészeti felsőoktatás szerves része, kis létszámú hallgatóval, de annál jelentősebb szereppel a pénzügyőrtiszti utánpótlásban.*

Az értekezés hatodik fejezetében összegzem kutatásom eredményeit és tanulságait, valamint a témával kapcsolatos egyéni véleményemet, meglátásaimat, innovatív javaslataimat is. Továbbá a leírtak alapján igyekszem igazolni az általam felállított hipotézist, illetve amennyiben hipotézisem helytelennek bizonyul, igyekszem azt is alaposan elemezni.

A kutatások és elemzések eredményeként igyekszem feltárni egy lehetséges uniós és hazai jövőképet a rendészeti oktatással kapcsolatban, illetve választ keresni arra a kérdésre, hogy lesz-e valaha valóban egységes és átjárható az uniós rendészeti oktatás, illetve, hogy szükség van-e erre egyáltalán? Ennek a gondolatnak a mentén fogalmaztam meg a dolgozat hipotéziseit is, amelyeket bizonyítani fogok érvekkel és tényekkel alátámasztva. A nemzetköziesedés folyamata ugyanis elkerülhetetlen olyan speciális képzés esetében is, mint a rendészeti képzés.

3.2. A tudományos eredmények rövid összefoglalása

3.2.1. A bolognai célkitűzések megvalósulása

A Bolognai Nyilatkozatban megjelenő célkitűzések megvalósulása felemás képet mutat a vizsgált országokban. Az első és egyik legfontosabb célkitűzés a transzparencia, az átláthatóság. A konkrét cél egy könnyen érthető és összehasonlítható fokozatot adó képzési rendszer bevezetése, amely – például oklevélmelléletek segítségével – elősegíti a hallgatói és a munkavállalói mobilitást egyaránt. Az oklevélmelléklet kiadása a rendőrtisztképzésben résztvevők részére is lehetségessé vált. Azonban a felvételi rendszerek sajátosságai – mint például a szakmai gyakorlat, illetve a magas fokú nyelvtudás elvárása vagy éppen az állampolgársági kritérium – kevésbé teszik lehetővé a külföldi továbbtanulást, és ugyanezek az akadályok gátolják a külföldi munkavállalást is, emellett a munkavállalók szabad mozgására vonatkozó jog nem alkalmazható a közszolgálatban. A közszolgálat fogalmát, tartalmát, az uniós fogalom elsődlegességét és a szűken történő alkalmazás követelményét a Bíróság határozta meg, dolgozta ki ítélezési gyakorlata folyamán.³ Az oklevélmelléklet

³ Blutmann László: Az Európai Unió joga a gyakorlatban. HVG ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. Budapest, 2010. 636. o.

ugyanakkor számos területen hasznos lehet, például a CEPOL, a KERA és a FRONTEX égisze alatt szervezett képzések esetében.

A Bolognai Nyilatkozatban megjelenő második célkitűzés az alapvetően a több képzési cikluson – az alapképzésen (undergraduate), az egyetemi (graduate) és a doktori képzésen – alapuló rendszer bevezetése. A bolognai folyamatból adódó kötelezettségek értelmében minden vizsgált országban, különböző időpontokban (felmenő rendszerben) elindult a rendészet területén a korszerű – lineáris és több-ciklusú – felsőoktatási struktúra kialakítása. Annak első képzési főciklusában felsőoktatási alapfokozatot (BA) és felsőfokú rendészeti szakképzettséget lehet szerezni. Az elsöre épülő második képzési főciklus mesterfokozatot (MA) és az azt igazoló rendészeti mesteroklevelet eredményez. Ugyanakkor a bevezetett képzési struktúrák is rendkívül eltérő képet mutatnak, amely többek között abból is adódik, hogy a képzési rendszerek rendkívül eltérőek. Sőt, Németországban még a különböző tartományi rendőrtiszti főiskolákban is eltérőek a bevezetett struktúrák. A szakok száma, a specializáció időtartama és lehetséges területei is rendkívül változatos képet mutatnak.

Meg kell jegyezni, hogy összehasonlítva más országok képzési struktúrájával, a hazai túlságosan is szétdaraboltnak tűnik, ugyanis a jelenleg futó 12 szakirányból 6 a rendőrség mint megrendelő számára képez tiszteket. Külföldön egy, de legfeljebb két – ha a nyomozók képzése külön, vagy a képzésen belül specializációként történik – szakról/szakirányról beszélhetünk.

A harmadik bolognai célkitűzés a kreditrendszer kialakítása, amely elősegíti a széleskörű hallgatói mobilitást, és amely megoldást kínálhatna a képzési idők, szakok és szakirányok előbb felvázolt problémájára. A kreditrendszerű képzés, a tanulmányok kreditalapú nyilvántartása a rendőrtisztképzésben is megvalósult. A kreditátvitel célja a megszerzett ismereteket, készségeket elismerő kreditek hordozhatóságának biztosítása, ezzel a hallgatók intézmények, országok közötti könnyebb mozgásának elősegítése. A rendszer működtetésére képzési programok között, egy tanterven belül, különböző modulok vagy szakaszok között is sor kerülhet. Az elmúlt évek tapasztalata és az elvégzett felmérések azt mutatják, hogy a kreditátvitel, mint a kreditrendszer része nehezen működik nemcsak a rendészeti oktatásban, de a felsőoktatás számos más területén is. A kreditrendszert az is nehezíti, hogy az országok nagy részében, így Szlovákiában vagy Lengyelországban is kizárólag egyetlen intézményben működik rendőrtisztképzés, és ugyanez alakult ki Finnországban is 2008-ban a Rendőrtiszti Főiskola és a finn Nemzeti Rendőriskola egyesült, és tampere-i központtal működött tovább. A Rendészettudományi Kar (korábban Rendőrtiszti

Főiskola) több mint négy évtizede tölti be hegemon szerepét a felsőoktatás e speciális területén, és a rendészet teljes palettáját átfogó képzést folytat. Ehhez hasonló integráció azonban, ahol a rendőri szakok mellett megtalálható a határrendészeti, a vám- és pénzügyőri, a büntetés-végrehajtási és a katasztrófavédelmi képzés is, jelenleg csak Romániában és Észtországban működik.

A rendőrtisztképzés jellegéből következően már az alapképzésben is olyan tantárgyakat vesznek fel, illetve olyan tananyagot sajátítanak el a hallgatók, amelyet egy másik oktatási intézményben nem tudnak elismertetni, megszerzett kreditjeiket nem tudják átvinni. Amennyiben viszont valamely uniós országban kívánják folytatni tanulmányaikat, a kreditátvitel lehetséges lenne, hiszen az alapozó tantárgyak bizonyos részben minden országban átfedik egymást. Azonban a különböző országok közötti mozgás a szigorú, speciális és változatos felvételi kritériumrendszerekből kifolyólag rendkívül problematikus. A hallgatók a megszerzett kreditjeikkel így leginkább a Karon belül, az egyes szakok között váltva tudnak mozogni, ami azonban ez a lehetőség a kreditrendszer kialakítása előtt is nyitott volt. Egyes speciális esetekben a hallgatók mozgástere kicsit nagyobb lesz a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen.

A negyedik bolognai célkitűzés a hallgatói és oktatói mobilitás elősegítése, minél szélesebb körű megvalósítása. A rendőrtisztképzés esetében is kiemelt kérdés mind a hallgatói, mind az oktatói mobilitás elősegítése, a külföldi tanulmányi utak, résztanulmányok és szakmai gyakorlatok biztosítása, hazai beszámítása. Ugyanakkor az elmúlt évek gyakorlati tapasztalatai alapján kijelenthetjük, hogy a mobilitási lehetőségek csak korlátozottan jelennek meg mind a hallgatók, mind az oktatók számára; a diplomák egyenértékűsége, elfogadása más országban a rendészet területén elképzelhetetlen; a mobilitási lehetőségek korlátozottsága miatt a kreditek átvitele, megszerzése más képzési intézményben megint csak nehézségekbe ütközik. A vizsgált országok mindegyikére igaz, hogy a rendőrtisztképzéssel bekapcsolódtak az Erasmus-programba, amely minden évben lehetőséget nyújt számos hallgatónak és oktatónak a külföldi tapasztalatszerzésre.

Szintén a bolognai célkitűzések sorába tartozik a minőségbiztosítás kérdése. A diplomák kölcsönös elismerésének csak egyik feltétele az átláthatóság. Legalább ennyire fontos, hogy egy, az oktatási intézménytől független szervezet értékelje és minősítse az adott intézményben folyó oktatást. Követelmény, hogy a minősítést végző szervezetek az Unióban azonos elvek alapján működjenek. A megfelelő minőségbiztosítási rendszer kialakítása minden olyan intézmény esetében prioritás, amely részt vesz a bolognai-típusú képzésben. A minőségbiztosítási rendszer célja, hogy biztosítsa az egységes működést minden intézményen

belül és megalapozza a folyamatos fejlődést. A legfontosabb folyamatok a minőségbiztosítási rendszerben a visszajelzési rendszer, az önértékelés és a folyamatfejlesztés, amelyek a működési szabályzatban kerülnek rögzítésre.

Az európai identitás erősítése terén is érdekes képet kapunk a rendőrtisztképzés esetében. Megtaláljuk egyrészt a nyitottságot, amelyet például az Erasmus-programhoz való csatlakozás is bizonyít. Az Erasmus lehetővé teszi nemcsak más uniós országok képzési rendszerének és gyakorlatának megismerését, és egyben betekintést enged más kultúrákba. Az Unióval kapcsolatos szakmai vonatkozású információk szintén szerepelnek a rendőrképzés tananyagában. Azonban a képzés jellegéből és az egyedi felvételi követelményeikből adódóan a rendészeti képzés egy viszonylag zárt rendszer, ahol a legtöbb esetben csak honfitársainkkal tanulhatunk együtt.

Az élethosszig tartó tanulás témaköre a rendészeti oktatás területén is kiemelten fontos. Minden országra igaz, hogy a rendészeti oktatásban lehetőséget biztosítanak a már szolgálatukat teljesítő rendőrök továbbképzésére. Kiemelkedően fontos, hogy a rendőrök megismerjék a legújabb rendőri ismereteket, technikákat és gyakorlatokat. Az élethosszig tartó tanulás jegyében a Nemzeti Közszerületi Egyetem is minden lehetséges posztgraduális képzési formát biztosít. Ugyanakkor tény, hogy további szemléletváltásra van szükség ahhoz, hogy az élethosszig tartó tanulás Magyarországon ne csak a már diplomával rendelkezők számára legyen jellemző. Több lehetőséget kell biztosítani a munka mellett tanulók számára a szakmai képzésekben, továbbképzésekben való részvételre. Az egész életen át tartó tanulás Finnországban olyannyira fontos, hogy számos különböző formát alakítottak ki a felnőttek képzésére, továbbképzésére, és azokat az állam támogatja. A korábban bemutatott háromféle felnőttképzési forma közül a nyílt egyetemek például kifejezetten az idősebb korosztály számára engednek betekintést az egyetemi oktatási rendszerbe.

3.2.2. A bemutatott rendőrtisztai főiskolák/szakfőiskolák összehasonlítása – európai modellek

A példaként bemutatott országok rendőrtisztképzési struktúrája egymástól számos ponton határozottan eltér, a felvételi követelményektől a képzésen át, egészen a kimeneti követelményekig. A magyar rendszer egyedülálló Európában, abban a tekintetben, hogy egyetlen más országban sem folyik rendészeti, katonai és közigazgatási képzés egyetlen intézményben, három különböző karon.

Áttekintve a rendőrképzést folytató intézmények rendszerét, elmondható, hogy egy része úgynevezett rendőri egyetem/főiskola, egy másik része civil egyetem, amely megállapodás alapján folytat ilyen jellegű képzéseket, szak/szakirány keretében, a harmadik forma a civil intézményben önálló karként megjelenő képzés. A Rendőrtiszti Főiskola az első kategóriába volt sorolható, az NKE a harmadik variációt testesíti meg, mert maga az egyetem egy „civil” felsőoktatási intézmény, amelyen belül a rendőrképzés megőrizte önállóságát, egy Kar keretében.

A legfőbb diszciplínák alapképzés esetén a rendészet, a rendőri vezetési, a bűnügyi nyomozási ismeretek, de találkozhatunk a biztonsági vezetői, pénzügyi nyomozói és kriminológiai programokkal is. A Mesterképzések jelentős része is a rendészet témakörében folyik, de előfordulnak a jogi tanulmányok, a közrendvédelmi programok és olyan különlegességnek számító képzések, mint a környezetvédelmi nyomozói. Az is megállapítható, hogy a doktori képzés is a fentiekben már említett tudományterületeken folyik. A képzési akkreditációs eljárások is sokszínű képet mutatnak Európa-szerte. Előfordul, hogy a rendőri szervezetek ajánlanak akkreditált képzési programokat, önállóan vagy egy civil egyetemmel együttműködve, folytatva a képzést. Találunk független akkreditációs testület által minősített programokat és a fentiek kombinációit is. Elmondható, hogy az alap- és mester-programok többségében, az időtartam és az annak megfelelő kreditek száma illeszkedik a Bolognai Nyilatkozatban leírtakhoz.

A rendészeti felsőoktatási intézmények egy részében kizárólag diplomát (BA és/vagy MA) adó képzések folynak, illetve egyéb diplomára épülő továbbképzések, de találunk olyan intézményeket is, ahol az alapkiképzéstől kezdve, különböző szakmai továbbképzéseken át a diplomáig is eljuthat a hallgató (pl. Brandenburg Tartomány, Finnország)

A példaként bemutatott rendőrtiszti főiskolák/szakfőiskolák képzési struktúrája, szervezeti megoldásai sok hasonlóságot mutatnak, de markáns különbségek is megjelennek.

Németországban a moduláris felkészítés nyert teret, azaz a különböző tartományi képzésekben hasonló számú modulban összegyűjtött ismeretanyagot oktatnak, amelyet igyekeznek összehangolni a tiszthelyettes képzés tartalmával. A tananyag egységessége csak a münsteri mesterképzésnél jelenik meg, ugyanis a valamennyi tartomány részvételével közösen kidolgozott moduláris képzésről beszélhetünk. A hazai RTK-n folyó képzéseknél még csak csírájában jelenik meg a moduláris rendszer, egy-egy „próba-tantárgy” erejéig. Szlovákiában, Lengyelországban és Finnországban sem találkozhatunk moduláris rendszerrel. A német rendszer abból a szempontból is eltér a többi képzési struktúrától, hogy az alap- és

mesterképzés helye nem azonos, ugyanis a mesterképzés befejezésére külön intézmény áll rendelkezésre.

A képzés minden bemutatott országban anyanyelven zajlik, kivéve Finnországot, ahol svédül is el lehet végezni a rendőrtisztképzést. Az idegen nyelven oktatók száma rendkívül kevés, általában csak „ad hoc” jelleggel tartanak idegen nyelvű előadásokat vendégoktatók. Az idegen nyelvoktatás viszont több helyen, így például Szlovákiában is megjelenik a kötelező tantárgyak között.

A különbségek már a felvételi feltételek és követelmények rendszerében, valamint a felvételi eljárás során megtalálhatóak. Magyarországon a nappali munkarendű hallgatói állomány kizárólag az „utcáról”, azaz polgári pályázóként érkezik a képzésre (kivéve: büntetés-végrehajtási szakirány). Szlovákiában és Lengyelországban – amint azt láthattuk – leginkább civilek vesznek részt a képzésben a nappali tagozaton, ellenben a hivatásos jogállásúak elsősorban a levelező tagozaton vehetnek részt a képzésben. Németország tartományaiban belső pályázó is részt vehet a nappali oktatáson. A finn képzés egylépcsős rendszerben, a rendőri tanulmányok diploma programra elsősorban civil jelentkezőket vár. A továbblépéshez meghatározott idejű rendőri munkatapasztalatra van szükség. A finn rendőrtisztképzés külön előfeltétele, hogy a civil jelentkezőktől egy éves, bármely területen eltöltött munkatapasztalatot vár el.

A bolognai folyamatra is tekintettel, külön érdekessége a felvételi rendszereknek az állampolgárság kérdése. Magyarországon az állampolgársági kritérium az egyik legfontosabb feltétel a közszolgálat ellátásához, és ezáltal a Karra történő felvételhez is, éppúgy, ahogy például Finnországban is. Ezzel szemben Németországban nem csak a német állampolgárok nyerhetnek felvételt a képzésbe, hanem bármely uniós polgár.

4. A szerző publikációs jegyzéke (félkövérrel az értekezés témakörével összefüggő publikációk)

1. „Új elem” a büntetőeljárásban. A nyomozási bíró szerepe és feladatai. Pénzügyőr: 2005. április. 22-23. p. VIVA PrePress ISSN 1416-5850
2. A cél: ügyfélbarát ügyintézés. Pénzügyőr: 2005. június. 23. p. VIVA PrePress ISSN 1416-5850 (Társszerző: Baloghné dr. Horváth Andrea)
3. Az Európai Unió regionális politikája 2007 – 2013. között. Pénzügyőr Melléklet: 2008. augusztus. 10-11. p. VIVA PrePress ISSN 1416-5850
4. A regionális politika vetületei az Európai Unióban. Magyar Rendészet, 2008/3. 96-103. p. HU-ISSN 1586-2895

5. A regionális politika vetületei az Európai Unióban. Európai Területi Együttműködés. Rendvédelmi Füzetek, 2009/2. szám 142-145. p.
6. **Bolognai képzés a rendészeti felsőoktatásban. Pénzügyőr Melléklet: 2009. október 6-9. p. VIVA PrePress ISSN 1416-5850**
7. **Az Európai Unió oktatáspolitikája I. Pénzügyőr Melléklet: 2010. november. 14-15. p. VIVA PrePress ISSN 1416-5850**
8. **Az Európai Unió oktatáspolitikája II. Pénzügyőr Melléklet: 2011. április VIVA PrePress ISSN 1416-5850**
9. **Bolognai folyamat a rendészeti felsőoktatásban. In: Zadravecz Zsófia (szerk.): Tavaszi Szél 2011 Konferenciakötet, Pécs, 2011. ISBN 978-615-5001-33-8 353-370 p.**
10. **Rendészeti felsőoktatás az Európai Unióban. In: Doktoranduszok I. Pécsi Találkozója tanulmánykötet, Pécs 2011. 521-527.p.
http://ajk.pte.hu/files/tiny_mce/File/karikiadvanyok/JogaszDoktoranduszokI.PecsiTalalkozojatanulmanykotet.pdf**
11. **A rendészet alapvonalai. Recenzió. In: Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XII. Pécs, 2011. ISSN 1589-1674 229-233. p.**
12. **A rendészeti felsőoktatás múltja, jelene és jövője. In: Reisinger Adrienn (szerk.) Új trendek és kihívások a hazai felsőoktatásban. Tanulmánykötet. 73-80. o. Válogatott tanulmányok. CD kiadvány. Széchenyi István Egyetem Regionális- és Gazdaságtudományi Doktori Iskola, Győr. 2012.**
13. **A rendőrségi együttműködés jogi alapjai és intézményei. In: Tavaszi Szél 2012. konferenciakötet, Budapest, 2012. ISBN 978-963-89560-0-2 702-709. p.**
14. **Változások és új irányok az Európai Rendőrakadémia jövőjében. In: Hautzinger-Verhóczki (szerk): Sodorvonalon – Tanulmányok Virányi Gergely 60. születésnapja tiszteletére. MRTT Határrendészeti Tagozat, Budapest 2012. ISBN 978-963-08-3271-1 273-286. p.**
15. **A német rendészeti felsőoktatásról. In: Ádám Antal (szerk): PhD tanulmányok 11. Pécs, 2012. ISSN 1785-5535 535-552 p.**
16. **Kormányhivatal-rendészet?! Magyar Rendészet. 2012/4. Budapest, 2013. 147-154. o.**
17. **A finn rendészeti felsőoktatás. Belügyi Szemle, 2013/7-8. Budapest, 2013. 143-158. o.**
18. **The development of the educational policy of the European Union. In: Ádám Antal (szerk): PhD tanulmányok 12. Pécs, 2013. 181-200. o.**

19. *Rendészeti kontroll a Nemzeti Adó- és Vámhivatalnál. Magyar Rendészet. 2013/1. Budapest, 2013. ősz Megjelenés alatt!*
20. *A vám, mint a közvetett adók egyik fajtája és a vámigazgatás szervezete. In: Christián László-Potoczki Zoltán-Szabó Andrea: A pénzügyi szabályozás vetületei. Egyetemi jegyzet. 2013. ősz Megjelenés alatt!*
21. *A rendészeti felsőoktatás egy speciális területe – a pénzügyőr-tisztek képzése. In: Tavasz Szél 2013 konferenciakötet. Sopron, 2013. ősz Megjelenés alatt!*
22. *Az EU felsőoktatás politikáját alakító tényezők. In: Interdiszciplináris Doktorandusz Konferencia tanulmánykötet. Pécs, 2013. ősz Megjelenés alatt!*
23. *Egy rendészeti képzésre (felsőoktatásra) irányuló kutatás konklúziói. In: Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XIV. Pécs, 2013. ősz ISSN 1589-1674 Megjelenés alatt!*
24. *A rendészeti képzés az Európai Unióban. MA jegyzet. Budapest, 2013. Megjelenés alatt!*
25. *Objectives of the Bologna Process and their realization in the education of Hungarian law enforcement officers. In: Journal of European and Regional Studies (Acta Universitatis Sapientiae) Megjelenés alatt!!!*
26. *The history of the Hungarian law enforcement higher education, and its possible future objectives. In: Customs Scientific Journal. Ukrain, 2013. ősz Megjelenés alatt!!!*

Szerkesztések:

27. Szerkesztés: Horváthné Zsilka Judit – Zsámbokiné dr. Ficskovszky Ágnes: Kombinált Nomenklátúra I. (Jegyzet) Rendőrtiszti Főiskola. ISBN 978-963-9543-81-2 Budapest, 2011.
28. Szerkesztés: Christián László – Potoczki Zoltán: Jövedéki adójog I. (Jegyzet) Rendőrtiszti Főiskola. ISBN 978-963-9543-80-5 Budapest, 2011.
29. Szerkesztés: Christián László – Potoczki Zoltán- Szilágyi Roland: Jövedéki adójog II. Tankönyv. Nemzeti Közzolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar. Budapest, 2012.
30. Szerkesztés: *Christián László-Potoczki Zoltán-Szabó Andrea: A pénzügyi szabályozás vetületei. Egyetemi jegyzet. 2013 ősz. Megjelenés alatt!*

Kézirat:

31. Szerkesztés: Christián László-Körmendi Márta-Potoczki Zoltán-Suba László-Szabó Andrea-Szendi Antal-Szilágyi Roland-Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes: Az adó és vámigazgatás szervezete és működése. 2012.

32. Az Adó-és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal, valamint a Vám- és Pénzügyőrség integrációja; az új szerv: a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervezete és működése; jogszabályi háttér. In: Christián László-Körmendi Márta-Potoczki Zoltán-Suba László-Szabó Andrea-Szendi Antal-Szilágyi Roland-Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes: Az adó és vámigazgatás szervezete és működése. 2012.
33. Az EU támogatások rendszere, ellenőrzése. Az Európai Csalásellenes Hivatal (OLAF). In: Christián László-Körmendi Márta-Potoczki Zoltán-Suba László-Szabó Andrea-Szendi Antal-Szilágyi Roland-Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes: Az adó és vámigazgatás szervezete és működése. 2012.

Summary

The law enforcement higher education – as well as the entire higher education system – has arrived at a new threshold by the end of the 20th century. All the changes and trends unfolding in the society, economy and the political sphere directed the attention towards the need for radical reform changes and modernisation that would be implemented in the higher education. The society has defined new expectations and demands from the higher education system which could be squeezed into three major phrases: cost-efficiency, equality of chances and quality assurance. These educational reforms proved to be necessary not only due to the social demands but also because of globalisation and the ensuing fast technical developments; and furthermore thanks to the changing nature of knowledge and of the methods of know-how transfer. For the sake of maintaining and improving the competitiveness of the European higher-education system the Bologna Declaration was issued, which has meant to be the most outstanding and important change and milestone in both the domestic and international law enforcement education, igniting far reaching reforms down to the core of the pan-European higher education, as well.

In Hungary serious changes were implemented in the law enforcement higher education, resulting from the Bologna process, moreover from the recent merger of the Police College into the National University of Public Service (hereafter, the NUPS) Faculty of Law Enforcement (hereafter, the FLE).

The main objective of this doctoral thesis paper is to analyse the current situation and conditions of both the Hungarian and the EU-level law enforcement higher education systems with special focus cast on the Bologna process, and also on the thorough investigation of the process which has established the current form of the law enforcement higher education. The thesis tends to unveil and highlight all the historical, social and economic changes which contributed to the establishment and development of the domestic and European law

enforcement education and practices, moreover it also reveals the legal background of these changes.

Based on the researches and analyses carried out in this matter, the thesis sketches out a possible future scenario for the Hungarian and European law enforcement, and also it makes an attempt to figure out the alternative options for a really transparent and unified EU-level law enforcement education in the future, contemplating on the controversial necessity of it, at all.

The major question that is being dealt with through this doctoral thesis is whether the internalisation process of such a specialised training form as the law enforcement is necessary or not. The author of the thesis tends to lay special emphasis on the important role of the Court of the European Union (hereafter, the Court) in the educational policy, presenting several law cases which demonstrate the outstanding impact of the Court decisions in developing the educational policy. The thesis paper deals with distinguished attention with the past, present and future aspects of the European Union educational policy ever since the 1950's up to the present. When discussing and presenting the historical developments of the educational policy, the special emphasis is primarily laid on the principal founder treaties as well as on other legal resources (acquis) of the Union. The thesis also thoroughly presents all the EU programs which have contributed not only to students', teachers' and instructors' mobility across Europe, but it have also facilitated the development of the quality standards of the higher education and have promoted the idea of lifelong learning. Furthermore, some legal acts of the EU are also discussed which have made any impact or have somewhat changed the educational policy.

The second chapter of the thesis deals with the detailed presentation and analysis of the Bologna Declaration, it also provides a deeper insight into the Declaration follow-up ministerial meetings' results and into the implementation and the aftermath of the Bologna process. The doctoral thesis highlights the fact that the Bologna Declaration is not a binding international contract but rather a volunteer political undertaking on the behalf of the signing parties, namely that they have made a pledge to harmonise and to make their educational systems transparent and comparable. The volunteer pledge defines the work ethics and methods as well as the decision-making mechanisms. The volunteer feature of the process is also remarkable in this matter, because the member states may divert from the founding principles for preserving their national local features and specialities, as several similar cases are presented through the paper. The articles of the Bologna Declaration - being a non-binding non legal pledge - need not be incorporated and implemented in the member states' legal

structures; all the same changing the acts on higher education proved to be a must in every member state to start this process. As the paper points out, the European Higher Education Area (hereafter, the EHEA) prevails almost on the entire territory of Europe for the time being. As a result, a common unified knowledge market is gradually unfolding.

Taking part in the Bologna process proves to be a volunteer act, thus each and every member state has the right and possibility to change and divert from the basic, declared principles according to their national characteristics, nevertheless in case a country alters too significantly from the Bologna process founding principles than another reform process emerges in that member state's case.

The second chapter of the thesis is focusing on the law enforcement education. From one hand, the author presents the development process of the law enforcement higher education in the EU; from the other hand she discusses the issues of its regulation, as well. The law enforcement higher educational institutions have faced a crucial problem, determining even their future when they have been exposed to make the crucial decision whether to join or stay out of the Bologna process. The author presents meticulously the various best practices and colourful features taken from some national examples of the law enforcement education systems of Finland, Germany, the UK, Slovakia and Poland. Through discussing the national cases it is of utmost importance for the author to reflect upon the participation and attitude of the member states in the Bologna process. There have been diverse solutions for implementing the criteria of the Bologna process in the law enforcement higher education e.g. taken the initial date of the start of the accession reform processes, such as the launch of suitable accredited training programs (in Malta already back in 1997 while in Portugal only in 2010), or talking about curricula, syllabuses, or the changing status of the law enforcement higher educational institutions. Besides the detailed presentation of the implementation of the Bologna objectives within the law enforcement higher education system, the thesis also deals with the relationship between the accreditation process and the law enforcement higher education and highlights the difficulties stemming from this issue; for instance the lack of qualified teacher staff, or in the case of more developed states or institutions the employment of professors and academic staff.

The thesis also discusses and presents the position and importance of the European law enforcement cooperation types, such as the CEPOL, FRONTEX and KERA. It analyses, in a deeper comprehensive manner their institutional tasks, activities, structures and budgetary issues, naturally with reference to their future options and opportunities within the framework of the Bologna process.

The fourth chapter of the thesis tackles with the situation and conditions of the Hungarian law enforcement higher education. The author provides a detailed, comprehensive survey of the domestic law enforcement education and of the history of the Police College since 1945 until the present days. The paper also looks through all the processes and results related to the implementation and achievements of the Bologna process and its objectives in the Hungarian law enforcement training, not neglecting the presentation of the training areas that need to be developed. The accomplishments of the major points of the Bologna Declaration in Hungary are also fully presented in the paper, thus issues like transparency, mobility, credit system, two-cycle training scheme and quality assurance are discussed among others; furthermore the national characteristics and improvements achieved in certain fields are also objectively dealt with through the thesis. The issue of mobility is outlined as a distinctively problematic field, emphasizing the fact that despite the increasing number of students and teachers participating in mobility projects this area faces serious difficulties in Hungary, as well. Basic problems are, namely: different standards of living in the member states; foreign language skills; lack of information on the training programs and on the subjects available in foreign languages. The thesis paper provides a greater outlook upon the institutional structure and changes of the Hungarian law enforcement education and fully presents the path leading to the establishment of the National Public Service University of Hungary and the legal regulations and the organisational structure of it. On the 1st January, 2012 the base institution of the higher degree public service staff training was founded in Hungary. The primary goal of the integration is to strengthen the vocational and professional spirit of the personnel within the framework of military, public administration, law enforcement and national security organs, to provide the harmonised and planned staff supply and to implement a unified professional training ground for higher degree personnel for the public service sector. The thesis emphasizes the uniqueness of the Hungarian educational scheme in Europe in this matter, concerning the establishment of a sole educational institution with military, law enforcement and public administration training on three major faculties.

The fifth chapter of the doctoral thesis discusses about a special field in the Hungarian law enforcement education which deals with the training of financial inspector officers. The author provides extensive insight into the educational activity, curriculum, students' community, teachers' staff and even the academic results of the Department of Customs and Financial Inspection. The paper presents not only the international relations of the Department of Customs and Financial inspectors, but also recalls several foreign examples – Estonian, German, Italian, and Finnish – for supporting the unique nature of the Hungarian educational

system all across Europe. The examples quoted underline the idea that the education of customs /financial inspector officers is carried out within domestic training or in civilian higher educational institutions.

Along chapter six, the thesis goes on to summarise the results and conclusions of the research activity. The author defines that the law enforcement education is integrated organic part of the domestic and foreign higher education system. The law enforcement higher education has adopted and implemented successfully the Bologna goals, all the same achieving the primary objectives it does not directly assume that they can operate similarly to the civilian higher educational institutions. Taken the specific feature of the law enforcement education, the mobility of students and teachers can be fulfilled only within limits; the mutual recognition of diplomas and certificates in law enforcement in foreign countries is still beyond imagination; the credit achievement and transfer among different institutions faces serious obstacles and barriers, as well. The doctoral thesis accomplishing one of its objectives provides a future scenario for the domestic and the foreign law enforcement education. The author pinpoints at the recognition that the primary factor or criteria for the future competitiveness of the law enforcement higher education should be a special training relying on quality and practice, on rationalising the under-graduate and master's training, initiating and launching of new courses, trainings, adapting post-graduate (PhD) course, and furthermore setting up various vocational, professional courses, leadership-trainings and other manifestations of the lifelong-learning (LLL) educational scheme.

The thesis takes into account objectively, the pros and con arguments discussing the advantages and disadvantages of launching the Bologna process, moreover it analyses the strengths and weaknesses of the foundation of the National Public Service University in reference to the Bologna process. The issue of scientific researches carried out in the field of law enforcement is recurring along the doctoral thesis, which basically means to be the scientific study of the law enforcement activity as process, and of the law enforcing organs as law enforcement institutions. The author reveals that primarily the venue, the forum and, not the least, the ultimate beneficiary of the law enforcement research studies should be the law enforcement higher educational institute.

Throughout the research work the author of the doctoral thesis paper has tended to answer the key question – among others- whether the EU law enforcement educational system would be ever unified and transparent, or is there any need for it, at all? Based on the findings of the research, it can be stated that, even at present the training and further training scheme and strategy of the European law enforcement organs proves to be very diverse, which is

demonstrated through various examples by the author. Nevertheless, adopting the Bologna system brings the diverse law enforcement higher educational institutions of the member states definitely closer to each other, since the changes implemented in the system are carried out along the same manner and directives. The issue of the increasing importance of students' and teachers' mobility should not be neglected at all, and strengthening this process requires further on the harmonisation of different educational structures in European law enforcement. All the same, the various member states have adopted and launched the Bologna process in their law enforcement higher education in very different ways and schemes, making the educational systems less harmonic and unified than in the case of the civilian higher education. Without doubt, the European processes and trends of the recent years have diverted and moved the entire education system towards harmonisation and internationalisation. The educational policy issues were gradually gaining more and more room and importance within the EU institutions, and well before the signing of the Bologna Declaration there were various European-level programs launched for facilitating students' and teachers' mobility. However, harmonising and drawing the various member states' law enforcement education closer to each other has not been promoted exclusively from the part of the educational policy but also from the part of the professional, order-making organs. One of the most dynamically developing areas of the European Union proves to be the establishment of a territory ruled by freedom, security and the rule of law. Tightening and harmonising the cooperation among the policing and criminal investigation organs in Europe is just as important and priority as the protection of external borders or common legal regulation of customs and tax affairs. In order to improve and develop the cooperation among the law enforcement organs, to tighten the relations, and to make the common field-work smoother language skills are necessary; furthermore the cooperating partners should get to know each other's work and practices much better. To achieve this status, it is of utmost necessity for the law enforcement students to meet together and get a deeper insight into the other member states' educational systems so that the different skills and know-how types should not hinder the common work and task management. According to the subjective standpoint of the author, the common work and tight cooperation of the policing organs cannot be fulfilled at all without the harmonisation, integration of the law enforcement education systems; therefore the author emphasizes that it is absolutely necessary to make the law enforcement education partly, and on the long run totally unified and harmonised with special importance on transparency and accessibility in the future.